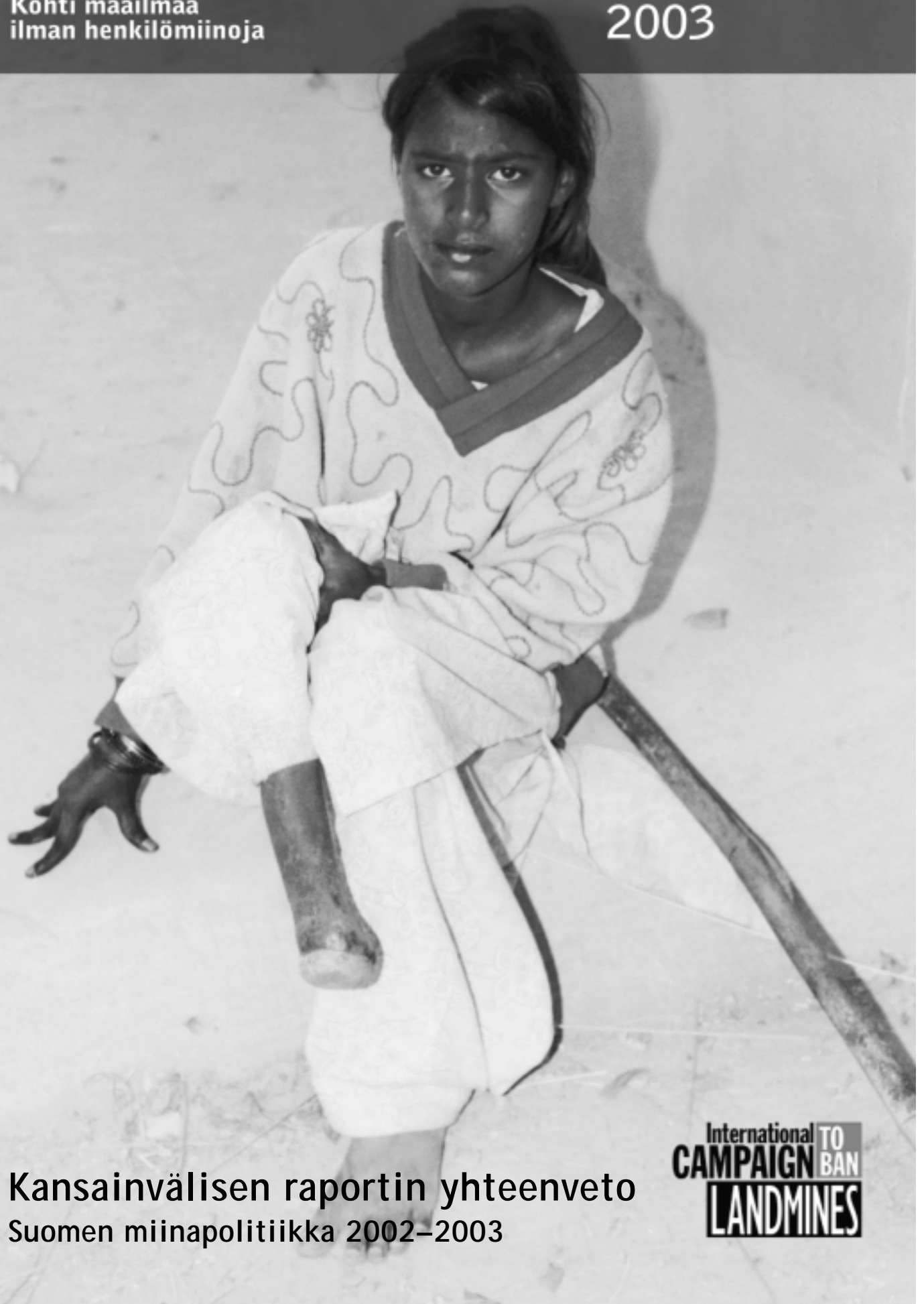

Landmine Monitor -raportti

Kohti maailmaa
ilman henkilömiinoja

2003

Kansainvälisen raportin yhteenveto
Suomen miinapolitiikka 2002–2003

International **TO BAN**
CAMPAIGN
LANDMINES

SUOMI MUKAAN MIINAKIELTOSOPIMUKSEEN!

Lähetä vetoamus pääministeri Matti Vanhaselle ja vaadi Suomen hallitusta välittömästi allekirjoittamaan Ottawan sopimus ja ryhtymään sen edellyttämiin toimiin miinavarastojen tuhoamiseksi.

www.rauhanpuolustajat.fi/miinakampanja

KANSAINVÄLISESSÄ MIINAKAMPANJASSA MUKANA OLEVIA SUOMALAISIA JÄRJESTÖJÄ

Sadankomitea / www.sadankomitea.org

Suomen Punainen Risti / [www .redcross.fi](http://www.redcross.fi)

Suomen Rauhanliitto - YK -yhdistys / www.rauhanasema.org

Suomen Rauhanpuolustajat / www.suomenrauhanpuolustajat.fi

Suomen Unicef / www.unicef.fi

Vapaa julkaistavaksi 9.9. 2003 klo 11

MAAILMANLAAJUINEN HENKILÖMIINOJEN KÄYTTÖ VÄHENEÄ, MUTTA
MIINAKIELTOKAMPANJA VAROITTAÄ LIIASTA TYYTYVÄISYYDESTÄ

Henkilömiinojen maailmanlaajuinen käyttö väheni jyrkästi viimeksi kuluneen vuoden aikana. Miinanraivauksen rahoitus kasvoi 30 prosenttia kansainvälisen miinakieltokampanjan (ICBL, International Campaign to Ban Landmines) viimeisimmän vuosiraportin mukaan.

Henkilömiinoista eroon pääsy sekä ihmishenkien ja raajojen pelastaminen etenee valtavaa vauhtia maailman kaikilla alueilla, kertoi ICBL:n virallinen edustaja Jody Williams, joka sai ICBL:n mukana vuoden 1997 jaetun Nobelin rauhanpalkinnon. Liikaan tyytyväisyyteen ei ole kuitenkaan aihetta. Jotkut valtiot kieltäytyvät yhä noudattamasta uutta kansainvälistä normia kieltää henkilömiinat. Miinoja viritetään yhä, ja miinauhrien lukumäärä kasvaa joka päivä ympäri maailmaa.

826-sivuisen Landmine Monitor 2003 -raportin mukaan 69 valtiota on tuhonnut yli 52 miljoonaa varastoitua henkilömiinaa, mukaan lukien viimeksi kuluneen vuoden neljä miljoonaa. Miinoja valmistavien valtioiden määrä on vähentynyt yli viidestäkymmenestä 15:een eikä henkilömiinoja ole viety merkittävästi 1990-luvun puolivälin jälkeen. Miinanraivaus ja muut miinatoimintaohjelmat ovat laajentuneet, ja uusia miinavammoja esiintyy vuosittain aiempaa vähemmän.

Nykyisin 136 valtiota on vahvistanut tai hyväksynyt vuoden 1997 miinakieltosopimuksen, joka kieltää henkilömiinojen käytön, valmistamisen ja varastoimisen sekä vaatii tuhoamaan maaperässä olevat miinat kymmenen vuoden kuluessa. Kymmenen maata on vahvistanut tai hyväksynyt sopimuksen viimeksi julkaistun vuosiraportin jälkeen, mukaan lukien Afganistan, yksi maailman raskaimmin miinoitetuista valtioista. Valko-Venäjä on liittynyt mukaan viimeisimpien joukossa 3. syyskuuta 2003. Valko-Venäjällä on maailman kuudenneksi suurin, yli neljän miljoonan henkilömiinan varasto. Näiden 136 valtion lisäksi 12 maata on allekirjoittanut mutta ei vielä vahvistanut sopimusta.

Henkilömiinoja käyttävien hallitusten ja kapinallisryhmien miinojen käyttö on edelleen vähentynyt, kertoi ihmisoikeustarkkailija Mary Warehem, Landmine Monitor 2003 -raportin kansainvälinen koordinaattori. Vain kaksi valtiota - Myanmar ja Venäjä - käyttää nykyisin säännöllisesti miinoja. Raportointikautena (toukokuun 2002 jälkeen) miinoja käytti ainakin kuusi valtiota, joista kaikki olivat kieltosopimuksen ulkopuolella: Intia, Irak, Myanmar (Burma), Nepal, Pakistan ja Venäjä. Vaikka Saddam Husseinin sotavoimat miinoittivat monia alueita ennen selkkausta ja sen aikana, Yhdysvallat ja liittoutuman sotavoimat eivät ilmeisesti käyttäneet miinoja Irakissa.

Kuuden valtion käyttö merkitsee vähennystä vuoden 2002 raportissa osoitetuista yhdeksästä ja vuoden 2001 maamiinaraportissa osoitetuista 13 valtiosta. Samoin aseistetut oppositioryhmät käyttivät miinoja tällä raportointikaudella yhdessätoista maassa edellisvuoden neljääntoista maahan verrattuna.

Miinakieltosopimuksen allekirjoittajamaiden joukosta ICBL on huolestunein Turkmenistanista, joka on ilmaissut aikomuksensa säilyttää 69 200 henkilömiinaa harjoittelua varten. ICBL ei pidä näin korkeaa määrää hyväksyttävänä, koska sopimus sallii vain ehdottoman välttämättömän pienimmän mahdollisen määrän säilyttämisen harjoitteluun ja miinanraivauksen kehittämistarkoituksiin. Useimmat valtiot, jotka ovat päättäneet säilyttää harjoitusmiinoja pitävät niitä vain satoja tai muutamia tuhansia.

Kasvun lakattua vuonna 2001 humanitäärisen miinatoiminnan (miinanraivaus, miinavaarakoulutus ja miinauhrien avustaminen) rahoitus kohosi vuonna 2002 kokonaisuudessaan noin 309 miljoonaan dollariin eli lisääntyi 30 prosenttia edellisvuodesta. Miinatoiminnan rahoitus on ollut kokonaisuudessaan yli 1,7 miljardia dollaria vuodesta 1992 (1,2 miljardia dollaria sen jälkeen kun miinakieltosopimus avattiin allekirjoitettavaksi vuonna 1997).

Yli kaksi kolmasosaa vuoden 2002 rahoituksesta meni yhteen ainoaan maahan, Afganistaniin, kertoi ICBL:n miinatoimintatyöryhmän yhtenä puheenjohtaja toimiva Sara Sekkenes norjalaisesta Norsk folkehjelp järjestöstä. Valitettavasti nykyiset tiedot etenemisestä osoittavat selvästi, että humanitaarisen miinatoiminnan rahoitusta tarvitaan vieläkin enemmän, samoin suurempaa kustannustehokkuutta, jotta sopimuksen allekirjoittajavaltiot pystyvät toteuttamaan miinanraivauksen aikataulussa ja suoriutuvat maailmanlaajuisesta tehtävästään.

Landmine Monitor -raportin mukaan on olemassa 82 miinojen rasittamaa valtiota, mukaan lukien 45 miinakieltosopimuksen allekirjoittajavaltiota. Sopimuksen mukaan allekirjoittajavaltioilla on kymmenen vuotta aikaa raivata maahan sijoitetut miinat. Costa Rica julistautui miinattomaksi joulukuussa 2002, lähes seitsemän vuotta ennen aikarajaansa. Vuoden 2002 aikana 16:ssa miinojen rasittamista maista ei kirjattu lainkaan miinanraivausta, ja 25 valtiossa ei kirjattu lainkaan miinavaarakoulutusta.

Vuonna 2002 ja ennen kesäkuuta 2003 uusia miinaturmia ilmoitettiin 65 valtiossa; valtaosa näistä valtioista (41) oli rauhan tilassa, ei sodassa. Vain 15 prosenttia vuonna 2002 ilmoitetuista tapaturmista koski sotilashenkilöitä.

Ilmoitettu miinaturmien määrä väheni vuonna 2002 valtaosassa miinojen rasittamia maita, mutta miinat vaativat edelleen liikaa uhreja, sanoi raportin uhreja käsittelevän osion tutkimuskoordinaattori Sheree Bailey Belgian kansainvälisestä vammaisjärjestöstä. Samalla kun miinaonnettomuuksista selviytyneiden määrä kasvaa maailman kaikilla alueilla, heidän kuntoutumiseensa ja takaisin yhteisöön sopeuttamiseensa saatavissa oleva apu on monissa miinojen rasittamista maista toivottoman riittämätöntä.

Landmine Monitor 2003 -raportti 2003: Kohti maailmaa ilman henkilömiinoja on ICBL:n viides vuosiraportti. ICBL esittelee raportin maanantaina 15. syyskuuta diplomaateille, jotka osallistuvat miinakieltosopimuksen allekirjoittajamaiden viidenteen tapaamiseen Bangkokissa Thaimaassa, joka on miinojen rasittama allekirjoittajamaa.

Landmine Monitoria koordinoi viiden ICBL-järjestön ydinryhmä. Ihmisoikeuksia valvova Human Rights Watch on johtojärjestö ja muut mukana olijat ovat Belgian kansainvälinen vammaisjärjestö, Kenian järjestö maamiinoja vastaan, Kanadan miinatoimikunta ja norjalainen Norsk folkehjelp. Yhteensä 110 tutkijaa 90 maassa on koonnut järjestelmällisesti tietoja hyvin monenlaisista lähteistä ja eriteltyt niitä tätä laajaa raporttia varten. Tämä ainutlaatuinen siviiliyhteiskunnan aloite on saanut ensi kertaa aikaan sen, että hallituksista riippumaton järjestö on kokoontunut pysyvästi, koordinoitusti ja järjestelmällisesti tarkkailemaan kansainvälisen aseriisunnan tai humanitaarisen oikeussopimuksen toteuttamista ja tiedottamaan siitä.

Täydellinen Landmine Monitor ja siihen liittyvät asiakirjat ovat nyt saatavissa suoraan internetistä syyskuun 9. päivästä kello 11 alkaen Suomen aikaa.

Www-sivut: www.icbl.org

Sähköpostiosoite: media@icbl.org

LANDMINE MONITOR 2003 -RAPORTTI

YHTEENVETO

Vuoden 2003 Landmine Monitor -raportin tietojen perusteella on täysin selvää, että miinakieltosopimus ja miinojen vastainen liike etenee.

Miinoja on hävitetty, ihmishenkiä pystytty säästämään ja vammautumisia estämään. Jäljellä on kuitenkin huomattavia haasteita.

+ HENKILÖMIINOJEN SELVÄ VÄHENEMINEN

Yhteensä 134 maata on vuoden 2003 heinäkuun 31. päivään mennessä hyväksynyt miinakieltosopimuksen, ja lisäksi 13 valtiota on allekirjoittanut sopimuksen mutta ei ole vielä ratifioinut sitä. Tämä merkitsee yli kolmea neljännessä maailman valtioista. Viimeisimmän maamiinaraportin jälkeen sopimukseen on liittynyt yhdeksän maata, mukaan lukien Afganistan ja Kypros, joilla kummallakin on miinaongelma. Joukko muita valtioita on ryhtynyt valmisteleviin toimenpiteisiin, ilmaisseet valmiutensa liittyä sopimukseen, vahvistaa tai hyväksyä se.

— YLEISPÄTEVÄKSI SAAMISEN HAASTE

Miinakieltosopimuksen ulkopuolelle on jättäytynyt 47 maata, joilla on yhteensä noin 200 miljoonan henkilömiinan varastot. Niihin kuuluvat kolme YK:n turvallisuusneuvoston pysyvää jäsentä (Kiina, Venäjä ja Yhdysvallat), melkein koko Lähi-itä, melkein kaikki entiset neuvostotasavallat ja monet Aasian valtiot.

+ YHÄ HARVEMMAT VALTIOT KÄYTTÄVÄT HENKILÖMIINOJA

Tämän raportointikauden aikana (toukokuun 2002 jälkeen) henkilömiinoja on käyttänyt ainakin kuusi valtiota verrattuna vuoden 2002 Landmine Monitorissa mainittuun ainakin yhdeksään ja vuoden 2001 raportin ainakin kolmeentoista valtioon. Heinäkuusta 2003 lähtien vain kaksi valtiota – Myanmar ja Venäjä – on käyttänyt säännöllisesti henkilömiinoja. Afganistanin, Angolan ja Sri Lankan hallitusten sotavoimat käyttivät henkilömiinoja edellisen raportointijakson mutta eivät nykyisen jakson aikana. Angola kuuluu nykyisin Afganistanin tavoin miinakieltosopimukseen.

— MIINAKIELTOSOPIMUKSEN ALLEKIRJOITTAJAMAIDEN EPÄILTY HENKILÖMIINOJEN KÄYTTÖ

Ei ole selvää näyttöä siitä, että jokin kolmestatoista epäillystä allekirjoittajavaltios- ta olisi käyttänyt henkilömiinoja tämän raportointijakson aikana. Uusia huolestuttavia tietoja on esitetty muun muassa Burundin armeijan henkilömiinojen käytös- tä. Myös Sudanin hallituksen sotavoimien miinojen käytöstä on esitetty vakavia syytöksiä. Kumpikin valtio kiistää kaiken miinojen käytön.

— UUTTA KÄYTTÖÄ

Ainoa uusi valtio, jossa miinat on otettu taas käyttöön vuoden 2002 jälkeen on Irak. Saddam Husseinin sotavoimat käyttivät henkilömiinoja vuoden 2003 Irakin

konfliktin edellä ja aikana. Intian, Pakistanin, Nepalin ja Venäjän hallitukset ovat kaikki myöntäneet henkilömiinojen käytön tämän raportointijakson aikana. On myös selvää, että Myanmarin (Burman) hallituksen joukot jatkavat miinoittamista. Georgian henkilömiinojen käyttämisestä on saatu luotettavia tietoja, mutta hallitus kieltää asian.

+ YHÄ HARVEMMAT EI-VALTIOLLISET TOIMIJAT KÄYTTÄVÄT HENKILÖMIINOJA

Oppositoryhmien ilmoitetaan käyttäneen henkilömiinoja ainakin yhdessätoista maassa: Burmassa, Burundissa, Kolumbiassa, Kongon demokraattisessa tasavallassa, Georgiassa (abhaasijoukot), Intiassa, Nepalissa, Filippiineillä, Venäjällä (tshetsheenijoukot), Somaliassa ja Sudanissa. Edellisen raportointijakson aikana ei-valtiolliset toimijat käyttivät henkilömiinoja ainakin neljässätoista maassa.

+ EI-VALTIOLLISTEN TOIMIJOIDEN SITOUTUMINEN

Kaksi Irakin Kurdistanin ryhmää ja 15 somalialaista ryhmää on allekirjoittanut raportointijakson aikana ei-valtiollisten toimijoiden Geneven sitoumuksen ja suostunut toteuttamaan laajan henkilömiinakiellon.

+ TUOTANNON SUPISTAMINEN

Ainakin 36 valtiota on lopettanut henkilömiinojen valmistamisen, mukaan lukien kolmekymmentä miinakieltosopimuksen osallistujavaltiota ja kuusi ei-allekirjoittajavaltiota (Suomi, Kreikka, Israel, Puola, Serbia ja Montenegro ja Turkki). Myös Taiwan on lopettanut valmistamisen. Useissa maissa, jotka eivät ole muodollisesti lopettaneet, ei tuotantoa näytä olleen moneen vuoteen, kuten USA:ssa (vuoden 1997 jälkeen), Etelä-Koreassa ja Egyptissä. Venäjä totesi, ettei se ole valmistanut viimeksi kuluena kahdeksana vuotena yleisintä miinaansa (PMN-sarjaa) tai ”Perhosina” tunnettuja PFM-I-miinojaan.

— TUOTANNON JATKUMINEN

Raportti luettelee viisitoista maata henkilömiinojen valmistajiksi, vaikka ei tiedetäkään, kuinka moni valmisti aktiivisesti miinoja tämän raportointijakson aikana. Nepal myönsi ensi kertaa valmistaneensa henkilömiinoja, mikä merkitsi ensimmäistä lisäystä valmistajien riveissä sen jälkeen kun raportointi alkoi vuonna 1999.

+ HENKILÖMIINOJEN KAUPAN TOSIASIALLINEN MAAILMANLAAJUINEN KIELTÄMINEN

Henkilömiinojen maailmanlaajuinen kauppa on kutistunut hyvin vähäiseksi salakaupusteluksi. Henkilömiinojen kauttakuljetuksia ei ole vahvistettu, koska tosiasiallinen maailmanlaajuinen kauppakielto on toiminut. Useat miinakieltosopimuksen ulkopuoliset valtiot, kuten Valko-Venäjä, Kiina, Israel, Puola, Venäjä, Singapore, Etelä-Korea, Turkki ja USA, ovat muodollisesti pidentäneet henkilömiinojen tilapäisiä vientikieltojaan tai vahvistaneet ne uudelleen.

+ MILJOONIA VARASTOITUJA HENKILÖMIINOJA TUHOTTU

Viimeisimmän raportin jälkeen on tuhottu nelisen miljoonaa varastoitua henkilömiinaa, jolloin viime vuosien tuhottujen miinojen kokonaismäärä kohoaa yli 50 miljoonaan. Lisäksi kahdeksantoista miinakieltosopimusvaltiota on ilmoittanut tuhonneensa kokonaan varastonsa ja hävittäneensä noin 10,8 miljoonaa miinaa: Alankomaat, Brasilia, Tshad, Djibouti, El Salvador, Italia, Japani, Jordania, Kroatia, Makedonia, Moldova, Mosambik, Nicaragua, Portugal, Slovenia, Thaimaa, Turkmenistan ja Uganda. Lisäksi kaksitoista valtiota tuhoaa parhaillaan varastojaan. Osallistujavaltiot näyttävät yhtä poikkeusta lukuun ottamatta toteuttavan henkilömiinavarastojensa tuhoamisen neljän vuoden määräajan sisällä.

— TURKMENISTANIN TAPAUS

Turkmenistan on ilmoittanut suorittaneensa loppuun varastojensa tuhoamisen maaliskuun 2003 määräaikaansa mennessä ja tuhonneensa melkein 700 000 miinaa puoleltoista vuoden kuluessa. Se kuitenkin ilmoitti aikovansa säilyttää 69 200 miinaa harjoitteluun. Miinakieltokampanjan mielestä määrä on mahdoton hyväksyä ja todennäköisesti sopimuksen vastainen, koska se ei selvästikään ole ”ehdottoman välttämätön, pienin mahdollinen määrä”. Kansainvälinen kampanja on ilmaissut kantanaan, että tuollaisen miinamäärän säilyttäminen merkitsee itse asiassa sitä, ettei Turkmenistan ole täydellisesti tuhonnut varastojaan ja loukkaa siksi olennaisesti sopimusvelvoitteitaan.

+ ULKOPUOLELLE JÄÄNEIDEN OSAPUOLTEN VARASTOJEN TUHOAMINEN

Venäjä ilmoitti ensi kertaa tuhonneensa vuosien 1996 ja 2002 välillä yli 16,8 miljoonaa varastoitua henkilömiinaa, joista 638 427 vuonna 2002. Se on aikaisemmin ilmoittanut noin miljoonan henkilömiinan tuhoamisesta. Miinakieltosopimuksen allekirjoittanut Ukraina suoritti loppuun lähes 405 000 miinan tuhoamisen vuoden 2002 heinäkuun ja vuoden 2003 toukokuun välisenä aikana.

— ULKOPUOLELLE JÄÄNEILLÄ OSAPUOLILLA VARASTOSSA MILJOONIA MIINOJA

Landmine monitorin arvion mukaan 78 valtiolla on tällä hetkellä varastossa noin 200–215 miljoonaa henkilömiinaa. Näistä lähes 200 miljoonaa kuuluu sopimuksen ulkopuolelle jääneille maille, mukaan lukien Kiina (arviolta 110 milj.), Venäjä (arviolta 50 milj.), USA (10,4 milj.), Pakistan (arviolta 6 milj.), Intia (arviolta 4,5 milj.), Valko-Venäjä (4,5 milj.) ja Etelä-Korea (2 milj.).

— RAPORTOINNIN LÄPINÄKYVYYSVAATIMUKSESSA ON EPÄONNISTUTTU

Viisitoista sopimuskokoukseen osallistunutta osapuolta ei ole esittänyt ensimmäistäkään raporttia miinakieltosopimuksen 7. artiklan vaatimalla tavalla, mukaan lukien Angola, Eritrea, Guinea, Liberia, Namibia, Nigeria, Sierra Leone ja Surinam. Nämä valtiot eivät ole myöskään ilmoittaneet, onko niillä henkilömiinavarastoja vai ei, ja aikovatko ne hävittää varastonsa.

+ ULKOPUOLELLE JÄÄNEIDEN OSAPUOLTEN VAPAAEHTOINEN LÄPINÄKYVYYSRAPORTOINTI

Latvia ja Puola esittivät tämän raportointikauden aikana vapaaehtoisesti 7. artiklan edellyttämät läpinäkyvyyssilmoituksensa, joissa kumpikin antoi tietoja henkilömiinavarastoihin. Myös Kreikka antoi ensi kertaa julkisesti varastointitietoja. Nämä toimenpiteet olivat seurausta Valko-Venäjän, Liettuan ja Ukrainan antamasta esimerkistä.

+ LISÄÄNTYNEET LAHJOITUKSET MIINATYÖHÖN

Miinatoiminnan rahoituksen kokonaismäärä on vuoden 1992 jälkeen noussut 1,7 miljardiin dollariin; 1,2 miljardia tuli sen jälkeen kun miinakieltosopimus saatiin allekirjoitettavaksi vuonna 1997. Vuodelle 2002 raporttia rahoitti yli 23 lahjoittajaa 309 miljoonalla dollarilla, summa kasvoi edellisvuodesta 30 %. Vuonna 2001 raportti kertoi, että miinatoiminnan maailmanlaajuinen rahoituksen kasvu lakkasi. Vuonna 2002 miinatoiminta-avustuksiaan kasvattivat Japani (käytti 49,4 milj. dollaria), Euroopan komissio (38,7 milj. dollaria), Saksa (19,4 milj. dollaria) ja Alankomaat (16 milj. dollaria). Australia, Belgia, Ranska, Italia, Itävalta ja Sveitsi ilmoittivat myös kasvusta. Sopimuksen ulkopuoliset osapuolet Kreikka ja Kiina lisäsivät myös huomattavasti avustustaan. Yksi lahjoittaja – Japani – vastaa yli puolesta vuoden 2002 rahoituksen kasvusta.

— SUURTEN LAHJOITTAJAMAIDEN RAHOITUKSEN VÄHENEMINEN

Rahoitus laski neljän suurimman lahjoittajan – Yhdysvaltain (vähennystä 5,5 milj. dollaria), Tanskan (vähennystä 3,8 milj. dollaria), Ruotsin (vähennystä 2,6 milj. dollaria) ja Ison-Britannian (vähennystä 1,4 milj. dollaria) – osalta.

+ SAATU LISÄÄNTYNYT RAHOITUS

Miinojen rasittamissa maissa rekisteröitiin vuoden 2002 rahoituksen suurimmat lisäykset Afganistanissa (50 miljoonan dollarin kasvu), Vietnamissa (12 milj. dollaria), Angolassa (7,7 milj. dollaria), Kambodzhassa (6,3 milj. dollaria) ja Sri Lankassa (5,5 milj. dollaria). Suurten vastaanottajien keskuudessa ei ilmoitettu merkittäviä vähennyksiä Kosovon odotettua vähennyksiä lukuun ottamatta.

— LISÄÄ RAHOITUSTA TARVITAAN

Yli kaksi kolmasosaa vuoden 2002 rahoituksen kasvusta meni yhteen ainoaan maahan, Afganistaniin. Tulevaisuudessa miinatoimintarahoituksen täytyy kasvaa vieläkin enemmän, jotta maailmanlaajuinen maamiinaongelma saadaan hoidetuksi ja jotta miinakieltosopimusmaiden on mahdollista saavuttaa kymmenen vuoden miinanraivaustavoitteensa.

+ MIINATOIMINTAOHJELMIEN LAAJENEMINEN

Järjestyneistä miinanraivaustoiminnoista ilmoittaneiden maiden lukumäärä lisääntyi vuonna 2002, ja raivatun maan määrä lisääntyi merkittävästi monissa valtioissa. Landmine Monitor kirjasi humanitaarista miinanraivausta ainakin 35 valtiossa ja rajoitettuja miinanraivaustapauksia 32 valtiossa. Costa Rica raivasi itsensä miinattomaksi joulukuussa 2002. Rauhansopimukset ja tulitauot Angolassa, Sri Lankassa ja Sudanissa mahdollistivat

miinatoimintojen laajenemisen. Landmine Monitor kirjasi miinavaarakoulutusohjelmia 36 maassa vuosina 2002 ja 2003.

■ YHÄ LIIKAA MIINOJEN RASITTAMIA VALTIOITA

Landmine Monitor on määrittänyt 82 valtiota, joita maamiinat ja/tai räjähtämätön sotamateriaali jossakin määrin rasittavat ja joista 45 on miinakieltosopimuksen allekirjoittajamaita. Kuudessatoista kyseisistä valtioista ei kirjattu lainkaan miinanraivausta, eikä 25:ssä ole ilmoitettu miinavaarakoulutustoiminnasta.

+ MUUTAMISSA VALTIOISSA VÄHEMMÄN MIINAUHREJA

Maamiinatapaturmien ilmoitettu määrä väheni vuonna 2002 useimmissa miinojen rasittamissa maissa. Siellä missä vuonna 2002 on ilmoitettu lisääntymistä, se näyttää yleensä johtuvan väestön liikkumisesta miinoitetuilla alueilla (Kambodzha) tai uudesta tai laajentuneesta selkkauksesta (Intia ja Palestiina). Muissa miinojen rasittamissa maissa – Burmassa, Guinea-Bissaussa, Irakissa, Iranissa, Jordaniassa, Korean tasavallassa, Pakistanissa, Thaimaassa ja Tshadissa – kasvu näyttää olevan parantuneen tietojenkeruun tulosta. Joka vuosi tapahtuu todennäköisesti 15 000–20 000 uutta maamiinatapaturmaa, mikä on selvästi vähemmän kuin yleisesti esitetty 26 000 vuosittaisen tapaturman arvio. On kuitenkin todettava joidenkin valtioiden luotettavien ilmoitusten puute ja monien valtioiden ilmoittamat liian vähäiset tapaturmien määrät.

■ TAPATURMIEN JATKUMINEN MERKITSEE LISÄÄ APUA TARVITSEVIA MIINAUHREJA

Vuonna 2002 ja vuoden 2003 kesäkuuhun mennessä uusia maamiinatapaturmia ilmoitettiin 65 valtiossa; näiden valtioiden enemmistö (41) oli rauhan tilassa, ei sodassa. Vain 15 prosenttia vuoden 2002 ilmoitetuista tapaturmista määritettiin sotilashenkilöille sattuneiksi. Vuonna 2002 suurin määrä uusista tapaturmista sattui Tshetsheniassa (5 695 ilmoitettua tapaturmaa), Afganistanissa (1 286), Kambodzhasa (834), Kolumbiassa (530), Intiassa (523), Irakissa (457), Angolassa (287), Nepalissa (177), Vietnamiassa (166), Sri Lankassa (142), Burundissa (114), Burma/Myanmarissa (114) ja Pakistanissa (111). Huomattava määrä (yli 50) uusia tapaturmia kirjattiin myös Bosnia ja Hertsegovinassa, Kongon demokraattisessa tasavallassa, Eritreassa, Etiopiassa, Georgiassa, Laosissa, Palestiinassa, Senegalissa, Somaaliassa ja Sudanissa.

SUOMEN MIINAPOLITIikka 2002–2003

SUOMI TUKI VIIME VUONNA 4,8 MILJOONALLA EUROLLA
HUMANITÄÄRISTÄ MIINATYÖTÄ

- Suomi on ainoa Euroopan Unionin maa, joka ei ole allekirjoittanut tai ratifioinut miinakieltosopimusta eikä liittynyt siihen. Hallituksen turvallisuuspoliittisessa selonteossa vuodelta 2001 vahvistettiin tavoite sopimukseen liittymisestä vuonna 2006 ja miinojen korvaaminen muilla vaihtoehdoilla vuoteen 2010 mennessä. Lopullisen päätöksen tekee eduskunta vuonna 2004 saatuaan käsiteltäväksi seuraavan turvallisuuspoliittisen selonteon alkuvuonna 2004.
- Vuonna 2001 perustettu ministeriöiden välinen työryhmä antoi suosituksia miinakieltosopimukseen liittymisestä. Työryhmään kuuluu myös miinojen korvaamista tutkiva tekninen ryhmä. Vuosina 2002 ja 2003 tekninen ryhmä tutki henkilömiinoja koskevaa politiikkaa ja vertaili tilannetta EU:n jäsenmaissa, mukaan lukien uudet jäsenmaat. Työryhmä antaa vuoden 2003 lopulla väliraportin, joka saattaa sisältää myös suosituksia miinakieltosopimukseen liittymisestä.
- Suomen ulkoministeriö on pitkään korostanut Suomen tukevan vahvasti kansainvälisesti sitovaa miinakieltosopimusta, ja pitää vuoden 2006 liittymistavoitetta rohkaisuna myös muille maille sopimukseen liittymiseksi.
- Suomi osallistui tarkkailijana sopijamaiden väliseen neljänteen kokoukseen syyskuussa 2002, ja tuki Tanskan EU:n puheenjohtajamaana pitämää puheenvuoroa. Suomen edustaja kertoi kokoukselle Suomen osallistuvan EU:n työhön miinakieltosopimuksen päämäärien toteuttamiseksi ja miinakieltosopimuksen täydelliseksi voimaan saattamiseksi. Suomi kuvasi sopimusta ”selkeästi yhdeksi suurimmista menestyksistä aseistariisunnan alalla vuosikausiin.”
- Marraskuussa 2002 Suomi äänesti YK:n yleiskokouksessa miinakieltosopimuksen universalisointia ja voimaansaattamista ajavan päätöslauselman 57/74 puolesta.
- Suomi osallistui myös miinakieltosopimukseen liittyvään työryhmätyöskentelyyn (Intersessional Standing Committees), viimeksi helmikuussa ja toukokuussa 2003.
- Eduskuntavaalien jälkeen kesäkuun 2003 alussa tiedotusvälineet kertoivat eduskunnan puhemies Paavo Lipposen ja silloisen puolustusministeri Matti Vanhasen kannattavan henkilömiinojen säilyttämistä. Erään artikkelin mukaan Lipponen sanoi ”henkilömiinojen olevan yhä tärkeä osa Suomen puolustusta”. Vanhanen on ilmaissut toiveensa miinojen säilyttämisestä osana puolustusta. Vanhasen mukaan ”nykyinen hallitus ei ole sitoutunut vuoden 2001 turvallisuuspoliittisessa selonteossa asetettuun tavoitteeseen liittymisestä miinakieltosopimukseen vuonna 2006 ja miinojen hävittämisestä vuonna 2010”. Vanhanen väitti, että ”vuoden 2010 tavoite ei ollut virallisesti sitova” ja lisäsi, että ”hallituksella ei ollut varoja korvata miinoja tämän hallituskauden aikana”.
Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Liisa Jaakonsaari torjui puolustusministerin väitteet toteamalla: ”Suomi murentaisi toiminnallaan Ottawan

sopimuksen tavoitteen globaalista miinakiellosta.” Puolustusministeriön edustaja vastasi kansainvälisen kampanjan tiedusteluun seuraavasti: ”Uusi hallitus ei ole vielä keskustellut kysymyksestä ja siksi Suomen kannassa Ottawan sopimukseen liittymisestä ei ole muutoksia.”

- Kesäkuun 24. päivänä 2003 Matti Vanhanen nimitettiin pääministeriksi.

- Heinäkuussa 2003 tasavallan presidentti Tarja Halonen totesi: ”Vaikka Suomi ei ole osa miinojen aiheuttamaa humanitääristä ongelmaa, tiedämme että hyväksymällä tämän kansainvälisen normin olemme osa ratkaisua.”

- Suomi on ratifioinut sopimuksen eräiden tavanomaisten aseiden käytön kieltämiseksi tai rajoittamiseksi (CCW, Convention on Conventional Weapons) ja sopimuksen lisäpöytäkirjan 2. osan sekä toimittanut artiklan 13 velvoittamat sopimukseen liittyvät vuosiraportit. Suomi osallistui neljänteen vuosikokouksen allekirjoittajamaana joulukuussa 2002. Ulkoministeriö kannattaa uutta pöytäkirjaa, joka käsittelee sodan räjähtäviä jäänteitä.

- Suomen miinakampanja on tehnyt työtä miinojen kieltämiseksi vuosikymmenen ajan sekä ilmaissut huolensa Suomen liittymisen hitaasta aikataulusta. Huhtikuussa 2003 ICBL:n hallitussuhteista vastaava henkilö vieraili Helsingissä keskustellakseen sopimukseen liittymisestä virkamiesten, kansalaisjärjestöjen, opiskelijoiden ja median kanssa. 27.-30. huhtikuuta Suomessa järjestettiin raajainvalidien jääkiekon MM-kilpailut. Kilpailevissa joukkueissa oli mukana myös miinojen vammauttamia urheilijoita. Miinakysymys oli esillä kilpailujen ohjelmassa. ICBL:n Nobelin rauhanpalkinnon saanut Jody Williams muisti kilpailun osanottajia kirjeellä.

TUOTANTO, KAUTTAKULJETUS, VARASTOINTI

Syyskuussa 2002 Suomi vahvisti, ettei se tuota tai vie maasta henkilömiinoja eikä miinoja ole Suomen maastossa. Puolustusministeriön mukaan viimeiset miinat on tuotettu vuonna 1981.

Suomen miinavarastojen koko ja koostumus eivät ole julkista tietoa. Hallituksen virkamiehet ovat antaneet ymmärtää, että tiedot voitaisiin antaa vapaaehtoisesti jo ennen sopimukseen liittymistä sopimuksen artiklan 7 mukaisesti. Tämä noudattaisi Latvian, Liettuan ja Puolan esimerkkiä.

HUMANITÄÄRINEN AVUSTUSTYÖ

Vuoden 2002 aikana Suomi tuki 4 793 356 eurolla miinoiniin liittyvää humanitääristä avustustyötä. Summa on hieman laskenut vuodesta 2001. Ulkoministeriö kuitenkin vahvistaa, että Suomen pyrkimyksenä on tulevina vuosina rahoittaa miinatyötä noin viidellä miljoonalla eurolla vuosittain.

Vuodesta 1991 vuoteen 2002 Suomi on rahoittanut humanitääristä miinatyötä yhteensä 32 465 378 eurolla.

Humanitäärisen avustuksen tuki suuntautui vuonna 2002 seuraavasti:

- Afganistan – miljoona euroa humanitäärisen miinatyön koordinointiin YK:n ohjelmien kautta. (UNOCHA ja UNMAS)

- Angola – 833 248 euroa, josta 252 282 Kirkon ulkomaanavulle sekä Mine Adversory Groupille (MAG) kohdistettuna miinanraivaukseen sekä miinavaaraan liittyvään tiedotustyöhön; 403 651 euroa Suomen Punaiselle Ristille ja Kansainväliselle Punaiselle Ristille uhrien avustamiseen; 177 315 euroa MAGille miinojen raivaukseen.
- Bosnia-Herzegovina – 709 128 euroa, josta 540 940 euroa Norwegian People's Aidille miinojen raivaukseen, miinojen vastaisen työn keskuksen tukemiseen sekä armeijan miinanraivauksen tukemiseen; 168 188 euroa Kirkon ulkomaanavulle ja Kansainväliselle Punaiselle Ristille miinavaaraan liittyvään tiedotukseen sekä uhrien avustamiseen.
- Kambodzha – 1 100 041 euroa, josta HALO Trustille miinanraivaukseen 672 752 euroa, Kirkon ulkomaanavulle ja Mines Advisory Groupille miinanraivaukseen 252 282 euroa, Handicap Internationalille miinoihin liittyvän tiedon keruuseen 100 913 euroa, ja Kirkon ulkomaanavulle ja Kansainväliselle Punaiselle Ristille miinavaarasta tiedottamiseen 84 094 euroa.
- Laos - 300 000 euroa YK:n kehitysohjelmaan (UNDP) sekä räjähtämättömien panosten raivaukseen.
- Mosambik – 336 376 euroa miinanraivaukseen.
- UNMASille yleistä tukea 504 563 euroa.

Suomen humanitääristä miinatyötä koskeva politiikka ei ole muuttunut vuodesta 2001 ja myös kohdemaat ovat pysyneet samoina. Suomi on tukenut kahta Kirkon ulkomaanavun ja Mines Advisory Groupin projektia Angolassa vuonna 2002. Vuoden 2002 rahoitusta on käytetty vuoden kestäviin projekteihin yhtä poikkeusta lukuun ottamatta.

Maaliskuussa 2003 Suomi osoitti 5 miljoonaa euroa humanitäärisen miinatyöhön, josta vuonna 2004 käytetään 3,97 milj. euroa ja vuonna 2005 700 000 euroa projekteihin Afganistanissa, Angolassa, Bosnia-Herzegovinassa, Kambodzhassa, Eritrea/Etiopiassa, Laosissa, Pohjois-Kaukasuksella sekä Sudanissa.

Rahoitusavun lisäksi Suomi on avustanut humanitääristä miinatyötä vuonna 2002 muun muassa antamalla teknistä miinanraivausapua Kambodzhassa ja Mosambikissa. Miinanraivausoperaatiot päättyivät Kambodzhassa helmikuussa 2002 ja Mosambikissa syyskuussa 2002.

